

HUMANİST VƏ QAYĞIKEŞ İNSAN

Cahangir RƏSULOĞ

Ali kateqoriyalı təqaüdüçü müəllim

Xəlil müəllim haqqında söz deməmişdən əvvəl onun böyüyüb boya- başa çatdığı ailə haqqında bir neçə söz demək istəyirəm. İsmayıl dayı (ruhu şad olsun) haqqında söz düşəndə kənd ağsaqqallarından Məhəmməd Rəsulov və İsmayıl Cəfərov (hər ikisinin ruhu şad olsun) belə deyirdilər: “Rəhmətlik İsmayıl yanımızdan qaçıb keçəndə ayağının altında yer silkələnərdi”. Bu bir mübaligə deyil, həqiqətdə də belə idi.

İsmayilov İsmayıl Səfər oğlu mənim doğma dayım idi. O,uca boylu, enlikürəkli, sarışın və pəhləvan cüssəli çox sağlam bir adam idi. Çox səmimi, mehriban, qayğıkeş və səxavətli idi. Dayım mənim, onu tanıyanların və tarixin yaddaşında belə qalıb. Nə isə... onun müsbət keyfiyyətlərinin hamısını yazsam mətləb uzanar.

İkinci Dünya müharibəsi, 1941-1945-ci illərin Alman-Sovet müharibəsi dünyanı cənginə aldı. İsmayıl dayı balaca qızı Məhizəri və həyat yoldaşı Rüksarə bibini (ruhu şad olsun) allaha tapşıraraq cəbhəyə yollandı. Bütün müharibə dövrü daxil olmaqla 6 il əsgəri xidmət yolu keçdi. Cəbhədən-cəbhəyə, səngərdən-səngərə atılanlardan biri də dayım oldu. O, idarə etdiyi “Maksim” pulemyotu ilə düşmənlə layiqli cavablar verirdi. O, beləcə ömrünün altı ilini cidaların ucu ilə, güllələrin sürəti ilə Vətən torpağına yazdı. Alman faşistlərinin atdığı qumbaralar, bombalar isə onun həyat hekayəsinə nöqtələr qoyurdu.

Şimali Qafqazın bir sıra şəhər və kəndlərində, o cümlədən Sevastopol, Mazdoq, Kerç və başqa şəhərlərin faşistlərdən təmizlənməsində ölüm-dirim mübarizəsində qəhrəmancasına döyüşürdü. Dayım bu döyüşləri belə xatırlayırdı: dünya sanki insan qəssabxanasını xatırladırdı. Ağlayan kim, sızlayan kim, qol bir yana, qıç bir yana, baş bir yana, bədən bir yana... Şivən səsinə insanın qulaqları batırdı. Göydən də düşmən təyyarələri od ələyirdi. Bu ağır döyüşlərdən birində dayım İsmayilov İsmayıl Səfər oğlu (goru nurla dolsun) ağır yaralanır, ayağının birini itirir.

Bəli, o pəhləvan cüssəli dayım döyüş meydanından qoltuq ağacı ilə qayıtdı. Qayıtdı, ama necə qayıtdı?! Balaca qızı ilə evdə tək qalan Rüksarə bibinin evinin əşyalarını-un, dən, qab-qacaq, çörək –nə varsa hamısını gecənin birində oğrular yıqıb aparmışdılar. O oğrular ki, bığtburma, sağlam kişilər müharibədən qaçıb gizlənməmişdilər. Gündüzlər gizlənir, gecələr kəndləri gəzib, evləri çalıb-çapıb aparırdılar. Öz himayədarları ilə yeyirdilər.

İnsana xata, bəla üz verəndə bütün bəlalər sel kimi axıb insanın üzərinə tökülür.

Düzdü müharibə qurtardı. İndi də başqa bəlalər üz verdi: İosif Vissarinoviç Stalinin əmri ilə Kreml tülküsi Anastas İvanoviç Mikoyanın (allah ona lənət eləməsin) fitvası ilə kəndlilərin mal-qarasını, daşlarını zorla alıb fermalara qatırdılar. Döşəkləri boşaldıb yunu aparırdılar. Həyətyanı sahələrin məhsulunu yarıbayarı alıb aparırdılar. (Müharibədən çıxmış bir ölkənin, var-dövləti, fermaları faşistlər tərəfindən dağıdılıb talanmış bir ölkə üçün bəlkə də buna haqq qazandırmaq olardı). Hər halda bu belə idi.

Xəlil müəllimin ailəsində, bu ailənin taleyində bu cür ağır-acı hadisələr çoxdu. İndi isə başqa söhbətə keçmək istəyirəm.

Belə bir müdrik deyim var:

"Hər kəsin taleyi öz əlindədir,

İşində, gücündə əməlinədir".

Balaca Xəlil yeddinci sınıfdə oxuyanda ədəbiyyat dərəcəsinin üzvü idi. O, məşğələlərdən birində Abdulla Şaiqin yaradıcılığına dair məruzə ilə çıxış etdi. Dərnək rəhbəri Xıdır müəllim məruzəni dinləyəndən sonra Xəlili tərifləyib dedi: "Sağ ol, a bala, sənin gələcəyin parlaq olacaq". Doğrudan da bu belə də oldu.

Qəbul imtahanlarını müvəffəqiyyətlə verib, Xəlil İsmayilov indiki Bakı Dövlət Universitetinin tələbəsi oldu.

Universitetdə oxuduğu illərdə onun yazdığı kurs işləri, tələbə yığıncaqlarında qaldırdığı maraqlı məsələlər tələbələr və professor-müəllim heyəti tərəfindən maraqla qarşılanır və yüksək qiymətləndirilirdi.

Xəlil İsmayilovun mütaliə qabiliyyəti, dərin elmi düşüncə tərzini onu böyük, çətin və məsuliyyətli yola cəlb edirdi. Bu çətin və məsuliyyətli yolda Xəlil müəllim inamla irəliləyirdi. Namizədlik və doktorluq dissertasiyası, çoxlu sayda elmi məqalələr, monoqrafiyalar bir-birini əvəz edirdi.

Xəlil müəllimin yüksək təfəkkür sahibi olduğunu, təşkilatçılıq qabiliyyətini ictimaiyyət arasındakı böyük nüfuzunu görəndə universitet rəhbərliyi onu fakültə dekanı vəzifəsinə irəli çəkdi. Uzun illər Kitabxanaçılıq-İnformasiya fakültəsinə rəhbərlik etdi. Hal-hazırda kafedra müdiri vəzifəsində çalışır.

Xəlil İsmayilovun yüksək təltiflərini, titullarını, ayrı-ayrı universitet elmi cəmiyyətlər tərəfindən verilmiş fəxri adlarını saymaqla qurtaran deyil.

Bu yerdə klassik azərbaycan ədəbiyyatının görkəmli nümayəndəsi Məhəmməd Füzulinin bir rübaisi yada düşür.

"Ömrün nə mənasız, nə hədəf keçdi,

Sənət mənasından bixəbər keçdi,

Ömür keçdisə də əfsus etmərəm,

Əfsus o ömrə ki, bismərk keçdi"

Bəli, ömrün ötən illəri Xəlil müəllim üçün faydalı, səmərəli və məhsuldar olub. İnşallah, ömrün qalan illəri də qiymətli elmi əsərlərlə bizi sevindirəcək.

Xəlil müəllim, ağır zəhmətin, yuxusuz gecələrin, oxuduğu qalaq-qalaq kitabların real nəticəsi öz gözəl bəhrəsini verdi. Bakı Dövlət Universitetində

nüfuzlu bir alim olaraq professor-müəllim heyəti sıralarında öz layiqli yerini tutmuşan.

Xəlil müəllim cəmiyyətin müxtəlif təbəqələri arasında böyük nüfuz sahibidir. Bütün bunlar onun yüksək elmi potensialından, qayğıkeşliyindən, təvazökarlığından, sadəliyindən irəli gəlir.

Xəlil müəllim problemlərlə üzləşən adamların əlindən tutur, çətin vəziyyətdən çıxarır, Vətən üçün, cəmiyyət üçün faydalı olmağa çağırır.

Xəlil müəllim elmi kadrların yetişdirilməsində böyük işlər görür. Elmlər namizədləri və professorların yetişdirilməsində yaxından iştirak edir. Bu alimlərin bir çoxu hal-hazırda universitetdə Xəlil müəllimlə çiyin-çiyinə işləyirlər.

Xəlil müəllim ata-baba yurduna bağlı adamdır. Məzuniyyət dövrünü bir qayda olaraq kənddə keçirir. Kənddə də boş durmur. Qohumlara baş çəkir. Məktəblə, valideyinlərlə görüşür. Onların problemləri ilə maraqlanır. Lazım gəldikdə onlara kömək göstərir. İki kilometrə yaxın məsafədən kəndə su çəkdirib. Onun bu xeyirxah işindən kəndin xeyli sakinləri yararlanır. Xəlil müəllim Vətən üçün, cəmiyyət üçün yararlı adamdır. Ona böyük və xeyirxah işlərində, elmi axtarışlarında yeni-yeni qələbələr arzulayıram. 70 yaşın mübarək olsun, deyirəm, Xəlil müəllim! İrəliddə daha böyük qələbələr səni gözləyir. Uğurlar olsun!

Xəlil müəllim

Dünyaya göz açdın dağlar qoynunda,

Bu dağlar loğmandı, Xəlil müəllim!

Doğma ata yurdu, Sıxıx elləri,

Sənə mehribandır, Xəlil müəllim!

Qaraqaş yaylağı, billur bulaqlar,

Qar altından boylanır qızılı lılpar,

İstədiyini qədr yığ evə apar,

Hər gülü dərməndi, Xəlil müəllim!

Ürəkdən sevirən Baydubalağı,

Yay günü olursan əziz qonağı,

Sahib süfrə açır bayramsayağı,

Bu da bir dövrəndir, Xəlil müəllim!

Xalı tək bəzənib yamaclar, diklər,

Oğrun-oğrun baxır şanapıqlar,

Şəmi manqal çatıb odu yelpiklər,

Nə gözəl məkəndi, Xəlil müəllim!

*Siz gələndə hər yan gül qoxuyurdu,
Şirin müəllim də təşrif buyurdu,
Ürəkdən bəyəndi,sevdi bu yurdu,
Nə gözəl insandı,Xəlil müəllim!*

*Yaxsını sev,pisə dost,qardaş demə,
İşə yaramayan daşa daş demə,
Altmışa,yetmişə hələ yaş demə,
El deyir cavandı Xəlil müəllim!*

*İnsana qayğı var sənin canında,
Hörmətin var böyük,kiçik yanında,
Cahangir söyləyər çətin anında,
Hər kəsə həyəndi Xəlil müəllim!*

Mart 2015-ci il